

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V
NITRE PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

**Contribution of CLIL (Content and Language Integrated
Learning) methodology to the development of language
competence of students of secondary school**

Autoreferát dizertačnej práce

Dizertačná práca bola vypracovaná v externej forme doktorandského štúdia na Pedagogickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Doktorand: Mgr. Anna Hurajová
Školiace pracovisko: Katedra lingvodidaktiky a interkultúrnych štúdií
Pedagogická fakulta
Univerzita Konštantína Filozofa
Dražovská cesta 4
949 74 Nitra

Školiteľ: doc. PhDr. Magdaléna Bilá, PhD.
Katedra anglického jazyka a literatúry
Fakulta humanitných a prírodných vied
Prešovská univerzita v Prešove
Ul. 17 novembra č. 1
081 16 Prešov

Oponenti:

Autoreferát bol rozoslaný dňa:

Obhajoba dizertačnej práce sa koná dňa o
hod. pred komisiou pre obhajobu dizertačných prác v študijnom programe
Didaktika anglického jazyka a literatúry, študijný odbor 1.1.10 Odborová
didaktika na Pedagogickej fakulte UKF v Nitre.

Predseda odborevej komisie:
prof. PhDr. Eva Malá, CSc.
Pedagogická fakulta
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

Contribution of CLIL (Content and Language Integrated Learning) methodology to the development of language competence of students of secondary school

Autoreferát dizertačnej práce

Mgr. Anna Hurajová

na získanie akademického titulu „philosophiae doctor“, v skratke „PhD.“

v študijnom programe: Didaktika anglického jazyka a literatúry

študijný odbor: Odborová didaktika

Nitra 2017

OBSAH

ÚVOD.....	5
1 ŠTRUKTÚRA DIZERTAČNEJ PRÁCE	6
2 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ	8
3 CIELE VÝSKUMU A VÝSKUMNÉ OTÁZKY	11
4 METODOLÓGIA VÝSKUMU A INTERPRETÁCIA VÝSKUMNÝCH ÚDAJOV	12
5 ODPORÚČANIA PRE ĎALŠIU PEDAGOGICKÚ PRAX	15
ZÁVER.....	17
SUMMARY	21
VÝBER POUŽITEJ LITERATÚRY	23
PREHLAD PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI DOKTORANDA.....	28

ÚVOD

Štáty Európskej únie zdôrazňujú znalosť cudzích jazykov ako jednu zo základných zručností pre efektívnu komunikáciu v súčasnom globalizovanom svete. Ovládanie aspoň dvoch cudzích jazykov žiakmi po skončení povinnej školskej dochádzky sa považuje za jeden z predpokladov úspešného uplatnenia sa na trhu práce v rámci Európskej únie. V súčasnosti neexistuje v Európe jednotný vzdelávací systém a národné vzdelávacie systémy predovšetkým odrážajú tradície a kultúry jednotlivých európskych krajín. V takmer všetkých európskych štátoch ponúkajú niektoré školy takú formu vzdelávania, v ktorej sa neязыkové (odborné) predmety vyučujú buď v dvoch rôznych jazykoch alebo prostredníctvom jedného cudzieho jazyka. Tento prístup k vyučovaniu je známy pod názvom Obsahovo a jazykovo integrované vyučovanie (CLIL – Content and Language Integrated Learning).

Obsahovo a jazykovo integrované vyučovanie (CLIL) je termín, ktorý sa vzťahuje na viaceré vzdelávacie prístupy ako napríklad bilingválne vzdelávanie, imerzné vzdelávanie, viacjazyčné vzdelávanie alebo obohatené jazykové programy. Jednou z charakteristík Obsahovo a jazykovo integrovaného vyučovania je to, že spája a poskytuje flexibilný spôsob aplikácie poznatkov získaných z uvedených rôznych prístupov.

Na začiatku nového tisícročia sa CLIL stal plne rozvinutou oblasťou výskumu. Prvé empirické výskumné štúdie boli zamerané na osvojovanie si cudzích jazykov a vypracovávané odborníkmi z oblasti didaktiky cudzích jazykov. V nasledujúcich rokoch sa výskum týkajúci sa metodiky CLIL postupne diverzifikoval a zaoberal sa otázkami ako je motivácia, študijné zručnosti, interkultúrne vzdelávanie alebo jazyková rozmanitosť žiakov útleho veku. Na Slovensku poskytujú vyučovanie prostredníctvom metodiky CLIL bežné aj bilingválne školy, metodika CLIL je implementovaná do výučby obsahových predmetov ako napríklad matematika, biológia, geografia alebo náboženstvo. Obsahovo a jazykovo integrované vyučovanie sa na Slovensku považuje za vhodný kompromis medzi náročným bilingválnym vzdelávaním a tradičným vzdelávacím prístupom k cudzojazyčnému vzdelávaniu, kedy sa cudzie jazyky vyučujú ako samostatné vyučovacie predmety.

Náš výskum opisuje a analyzuje vyučovanie odborných obsahových predmetov v angličtine v rámci bilingválneho slovensko-anglického programu strednej odbornej školy, konkrétne obchodnej akadémie. Adresne sa skúma rozsah, prístupy a materiály, ktoré sa využívajú v rámci bilingválneho študijného programu na posilnenie jazykových kompetencií študentov prostredníctvom metodiky CLIL, ako aj názory a postrehy študentov a učiteľov bilingválneho slovensko-anglického študijného programu.

1 ŠTRUKTÚRA DIZERTAČNEJ PRÁCE

Introduction.....	10
Statement of the problem	11
Purpose of the study.....	13
Research aims and research questions	13
1 Defining main areas and concepts of research	15
1.1 Bilingualism and multilingualism.....	15
1.2 Defining bilingualism and multilingualism.....	16
1.3 Development of opinions on bilingualism	18
1.4 Typology of bilingualism.....	19
1.5 Bilingual education	23
2 Current state of knowledge.....	28
2.1 Bilingual education in Slovakia	28
2.2 Content and Language Integrated Learning (CLIL).....	30
2.2.1 Defining CLIL.....	31
2.2.2 Features of CLIL	32
2.2.3 Teachers in CLIL	34
2.2.4 Resources in CLIL.....	36
2.2.5 Varieties in CLIL.....	37
2.3 Schools in Slovakia applying CLIL	39
3 Research part.....	41
3.1 Research paradigm.....	41
3.2 Appropriateness of qualitative design.....	41
3.3 Case study design.....	44
3.4 Site of Study	45
3.5 Role of the researcher.....	46
3.6 Reliability and validity	47
3.7 Ethical considerations	48
3.8 The Research Sample	49
3.9 Research Subjects	49
3.10 Stages in research	53
3.11 Semi-structured interviews with teachers.....	53
3.12 Focus Group interview with students	54
3.13 Observations	55

3.14 Document review	56
4 Results of the research	57
4.1 Description of the Sample	59
4.2 Case Study Profile	59
4.2.1 General information	59
4.2.2 Numbers of pupils and teachers	61
4.2.3 Study programs	62
4.2.4 Bilingual Slovak-English study program	62
4.2.5 Support for teachers of bilingual Slovak-English study program	69
4.2.6 Student projects within Erasmus+ program	69
4.2.7 Other student activities	70
4.3 Research question 1	71
4.3.1 Materials creation and use	71
4.3.2 Uneven distribution of the four language skills in the classrooms	79
4.3.3 Techniques and strategies used in the lessons	82
4.4 Research Question 2	83
4.4.1 Content and language as interconnected areas	84
4.4.2 Advancing students' cognitive development	86
4.4.3 Successful school graduates on the job market	87
4.5 Research Question 3	89
4.5.1 School-based factors promoting students' foreign language competence	89
4.5.2 Classroom-based factors promoting students' foreign language competence	94
4.5.3 Teaching Experience of Teachers	99
4.6 Summary of the research	101
4.7 Recommendations for further pedagogical practice	109
CONCLUSION	111
Bibliography	113
Resumé	121
Appendices	131

2 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

V súčasnosti sa z angličtiny stala lingua franca vo svete. Postavenie angličtiny vo svete sa odráža aj v slovenskom vzdelávacom systéme, v ktorom si študenti môžu vybrať zo šiestich cudzích jazykov – angličtina, nemčina, ruština, francúzština, španielčina a taliančina, pričom začiatok vyučovania cudzieho jazyka je povinný najneskôr v treťom ročníku primárneho vzdelávania.

Jazykovedci sa dlhodobo zaoberajú otázkou, ako definovať dvojajazyčnosť a viacajazyčnosť. V priebehu rokov sa zvýšilo povedomie o rozmanitosti a obrovskom rozsahu dvojajazyčnosti. Všeobecne uznaná definícia týchto termínov neexistuje, ale mnohí výskumníci akceptujú viacero definícií dvoj- a viacajazyčnosti, v závislosti na typoch dvojajazyčnosti a schopnosti jednotlivca fungovať na rôznych úrovniach vo viacerých jazykoch. Pre väčšinu ľudí je bilingválny jedinec niekto, kto je schopný rozprávať, čítať a písať v dvoch jazykoch na dokonalej úrovni. V súčasnosti sa akceptuje širšia definícia dvojajazyčnosti, podľa ktorej je za bilingválneho, čiže dvojajazyčného jedinca považovaný niekto, kto rozumie alebo je schopný vyprodukovať písomné alebo hovorené výroky vo viac ako jednom jazyku, a to na rôznych úrovniach ovládania.

Haugen ponúka túto širšiu definíciu bilingvizmu: "Bilingvizmus sa začína vtedy, keď rečník dokáže vytvoriť úplné, zmysluplné vety v inom jazyku." (Haugen, 1953). Na rozdiel od Bloomfielda, ktorý definoval dvojajazyčnosť ako „prirodzené ovládanie dvoch jazykov na úrovni rodeného hovoriaceho“, je Haugenova definícia pomerne široká a zahŕňa aj tých jedincov, ktorí nemajú plynulosť v druhom jazyku a sú dokonca začiatočníci v druhom jazyku, ktorý sa učia. Štefánik definuje dvojajazyčnosť ako "schopnosť alternatívneho používania dvoch (alebo viacerých) jazykov pri komunikácii s inými, a v závislosti od situácie a prostredia, v ktorom sa táto komunikácia uskutočňuje, a tak charakterizuje jazykové vedomie jednotlivca" (Štefánik, 2000, s. 128). Štefánik tiež rozlišuje medzi dvojajazyčnými jedincami, ktorých opisuje ako jedincov, ktorí majú možnosť používať dva (alebo viaceré) jazyky pri komunikácii s inými, a dvojajazyčným prostredím, v ktorom sa dva jazyky pri komunikácii striedajú. Štefánik (2000) charakterizuje viacajazyčného jedinca ako niekoho, kto má schopnosť používať pri komunikácii tri alebo viaceré jazyky. Ako uvádzajú Kecskés a Papp (2000), ideálny dvojajazyčný jedinec, ktorý má kompetenciu používať dva jazyky na úrovni rodeného hovoriaceho neexistuje, pretože u viacajazyčných jedincov tieto dva jazykové systémy nie sú autonómne. Úroveň plynulosti v jazyku závisí od potreby jedinca používať jazyk a od oblasti, v ktorej sa jazyk používa.

Zásadný obrat vo vnímaní bilingvizmu bol dosiahnutý v roku 1962. Dvaja jazykovedci, Peal a Lambert, uskutočnili metodologicky prepracovaný výskum zameraný na zisťovanie pozitívnych dôsledkov dvojajazyčnosti, pokiaľ ide o širší pohľad na kognitívne schopnosti. Zistili, že kanadskí francúzsko-anglickí dvojajazyční jedinci dosahujú lepšie výsledky v meraniach verbálnej a neverbálnej

inteligencie v porovnaní so svojimi jednojazyčnými rovesníkmi. Výskum Peala a Lamberta pozitívne ovplyvnil jazykovedu na začiatku 70. rokov 20. storočia v tom, že sa pokúsil poukázať na pozitívne dôsledky dvojjazyčnosti. Dnes sa bilingvizmus spája s určitým stupňom intelektuálnej nadradenosti. Najnovšie štúdie skúmajú vzťah medzi znalosťou druhého jazyka a jeho vplyvom na globálnu, verbálnu a neverbálnu inteligenciu (Sampath, 2005), aditívny efekt dvojjazyčnosti na osvojenie si tretieho jazyka (Cenoz, 2003), vzťah medzi dvojjazyčnosťou a vývinom kognitívnych procesov pri riešení problémov (Bialystok, Majumder, 2008), výhody dvojjazyčnosti pri schopnosti pružne sa prepínať medzi mentálnymi súbormi (Prior, Macwhinney, 2009) alebo účinky dvojjazyčnosti u starších dospelých na schopnosť pomenovávať slová v obidvoch jazykoch (Bialystok, Craik, 2007).

S fenoménom dvojjazyčnosti sa spájajú viaceré predsudky, ktoré sú však v dnešnej dobe na základe výsledkov výskumov prekonané. Niektoré z najrozšírenejších predsudkov boli napríklad tie, že ovládanie dvoch jazykov spôsobuje ich miešanie a následné nedostatočné ovládanie obidvoch jazykov, že dvojjazyčnosť spôsobuje zajakávanie, alebo že bilingválne deti majú z dôvodov svojej dvojjazyčnosti zhoršený prospech v škole. Výskumy však tieto predpokladé názory týkajúce sa bilingvizmu vyvrátili. Rovnako sa líšia aj názory na rozdelenie jednotlivých typov bilingvizmu. Bilingvizmus sa rozdeľuje napríklad podľa úrovne ovládania jazykov, podľa spôsobu osvojenia si jazykov, podľa veku osvojenia si jazykov alebo podľa rovnováhy medzi jazykmi.

Téma bilingvizmu úzko súvisí s bilingválnym vzdelávaním. Podľa Pokrivčákovej (2013a) pod pojmom bilingválne vzdelávanie (formálne aj neformálne) rozumieme také vzdelávanie, ktoré je poskytované aspoň v dvoch jazykoch. V rôznych krajinách však pojem bilingválne vzdelávanie nadobúda rôzne významy v závislosti od spoločenských, politických a kultúrnych zvykov, a zákonov. V predkladanej dizertačnej práci pod pojmom bilingválne vzdelávanie rozumieme pojem zahŕňajúci akýkoľvek systém vzdelávania, v ktorom sa predmety vyučujú v dvoch jazykoch.

Súčasný stav riešenej problematiky

Na Slovensku získalo dvojjazyčné vzdelávanie medzi rodičmi a študentmi neuveriteľnú popularitu, čo viedlo k nárastu počtu dvojjazyčných základných a stredných škôl. Za posledných 10 rokov počet bilingválnych škôl na Slovensku vzrástol o viac ako 100%, konkrétne z 25 na 56 škôl (Pokrivčáková, 2013a). Podľa slovenskej školskej legislatívy je jediným modelom dvojjazyčného vzdelávania na Slovensku ten, keď je cudzí jazyk doplnkom k štátnemu jazyku. Pokiaľ ide o vyučovacie jazyky, polovica dvojjazyčných škôl na Slovensku organizuje dvojjazyčné vzdelávanie v kombinácii materinského jazyka (tzn. slovenčiny) s angličtinou, potom nasleduje španielčina, francúzština a nemčina. V dvojjazyčných školách a triedach na Slovensku je neoddeliteľnou súčasťou vzdelávania povinný predmet slovenský jazyk a literatúra a maximálny počet

predmetov vyučovaných v cudzom jazyku nie je presne definovaný. V obidvoch typoch dvojazyčných škôl na Slovensku – buď zriadených na základe medzinárodnej dohody alebo na základe školských osnôv – sa vyučuje ako povinný predmet slovenský jazyk (Pokrivčáková, 2013a). Školy, ktoré realizujú vzdelávanie a odbornú prípravu prostredníctvom metodológie CLIL, nie sú zahrnuté do systému dvojazyčných škôl na Slovensku, aj keď táto metodika sa považuje za jednu z foriem dvojazyčného vzdelávania (García, in Pokrivčáková, 2013a).

Bilingválne vzdelávanie sa považuje za efektívny spôsob učenia sa nového jazyka, ale na študentov a učiteľov kladie ďalšie požiadavky. Dvojazyčné vzdelávacie programy, ktorých cieľom je dosiahnutie dvojazyčnosti v dvoch prestížnych jazykoch ako znaku intelektuálnej výnimočnosti, sú považované za príliš náročné, a preto by sa ich mali zúčastňovať len intelektuálne nadpriemerní a talentovaní študenti.

Obsahovo a jazykovo integrované vyučovanie (CLIL – Content and Language Integrated Learning)

Počiatky Obsahovo a jazykovo integrovaného vyučovania siahajú na začiatok 70. rokov 20. storočia. CLIL môžeme definovať ako vzdelávací prístup, ktorý zahŕňa vyučovanie a učenie sa obsahových predmetov prostredníctvom cudzieho jazyka. Tento prístup je najviac rozšírený v primárnom a sekundárnom vzdelávaní, a v poslednom čase sa využíva dokonca aj v terciárnom vzdelávaní. Cieľom je, aby študenti získali skúsenosti v oblasti predmetu aj cudzieho jazyka. Podľa (Llinares, Morton, Whittaker, 2012) predstavuje CLIL európsky prístup k bilingválnemu vzdelávaniu, pri ktorom sa vyučovanie obsahových predmetov kombinuje s učením sa cudzieho jazyka. Cieľom Obsahovo a jazykovo integrovaného vyučovania je rovnocenné zameranie na obsah a jazyk, kým v prípade bilingválneho vzdelávania sa hlavný dôraz kladie na obsah, ktorý je vyučovaný výlučne v cudzom jazyku, a teda sa očakáva určitý stupeň plynulosti v cudzom jazyku.

Medzi základné črty, ktoré charakterizujú CLIL na Slovensku, patria napríklad:

- Učitelia vyučujúci v bilingválnych programoch majú väčšinou vysokoškolské vzdelanie v oblasti obsahových predmetov, a nie cudzieho jazyka. Väčšina týchto učiteľov si rozširuje kvalifikáciu o štúdium cudzieho jazyka na univerzite.
- Prevláda aditívny typ bilingválneho vzdelávania, keď primárnym cieľom zostáva rozvíjanie materinského jazyka.
- Existuje nedostatok učebníc a iných učebných materiálov na výučbu predmetov prostredníctvom metodiky CLIL, a učitelia sú preto nútení vyrábať si učebné materiály sami.

Na Slovensku sa vyučovanie prostredníctvom metodiky CLIL aplikuje predovšetkým na základných školách približne od roku 2000. Žiadne oficiálne štatistiky týkajúce sa počtu škôl používajúcich metodiku CLIL vo vyučovaní neexistujú. Podľa dostupných zdrojov v odbornej literatúre sa však odhaduje, že počet základných škôl aplikujúcich CLIL preyšuje počet stredných škôl.

Keďže predkladaná dizertačná práca sa zaoberá aplikovaním metodiky CLIL na strednej odbornej škole, uvádzame informácií o stredných školách, ktoré aplikujú CLIL, ktoré sme získali z webových stránok škôl. Na Slovensku existuje niekoľko stredných škôl ekonomického zamerania - tzv. obchodné akadémie, ktoré uplatňujú CLIL, konkrétne ide o obchodné akadémie v Trnave, Topoľčanoch, Čadci, Košiciach, Hlohovci, Veľkom Mederi, Šuranoch, Zlatých Moravciach, Žiline a Prešove. Stredné zdravotnícke školy, ktoré aplikujú CLIL, sú vo Zvolene, Košiciach, Nových Zámkoch, Topoľčanoch a Lučenci. Len veľmi málo stredných odborných škôl na Slovensku s iným zameraním úspešne uplatňuje CLIL; patrí sem Stredné odborné učilište podnikania a služieb v Komárne a v Rožňave, Stredná odborná škola automobilová v Košiciach a Stredná odborná škola polygrafická v Bratislave.

Výskum venovaný metodike CLIL je na Slovensku stále vo svojich začiatkoch. Je súčasťou predovšetkým záverečných prác (diplomových a dizertačných), spomedzi autorov uvádzame napríklad Sepešiovú (2013), Kubeša (2012), Králikovú (2013), Luprichovú (2013), Kováčikovú (2013). Výskumu metodiky CLIL na Slovensku sa vo veľkom meradle venuje Pokrivčáková (2007, 2010, 2012, 2013a, 2013b, 2015)f, a v oblasti stredného odborného vzdelávania Škodová (2011) a Veselá (2011). Výskum sa zameriava predovšetkým na postavenie učiteľa v rámci vyučovania pomocou metodiky CLIL alebo materiálov používaných na hodinách.

Na Slovensku sa výskumu metodiky CLIL v oblasti stredného odborného vzdelávania zatiaľ nevenuje dostatočná pozornosť. Aj to bol jeden z dôvodov, prečo sme sa rozhodli skúmať prínos metodiky CLIL k rozvoju jazykovej kompetencie žiakov práve strednej odbornej školy.

3 CIELE VÝSKUMU A VÝSKUMNÉ OTÁZKY

Hlavný výskumný cieľ:

Hlavným cieľom výskumu je sledovať, ako metodika CLIL (Content and Language Integrated Learning) prispieva k rozvoju jazykových kompetencií študentov bilingválneho slovensko-anglického študijného programu na strednej odbornej škole (obchodnej akadémii) v Trnave.

Cieľom je zistiť rozsah, prístupy, názory, dokumenty a materiály, ktoré sa v škole používajú na rozvoj jazykových zručností študentov prostredníctvom metodiky CLIL.

Sekundárne ciele výskumu sú:

1. opísať dostupnú literatúru týkajúcu sa osvojovania druhého jazyka a o CLIL (Content and Language Integrated Learning) na európskej úrovni vo všeobecnosti a na Slovensku, najmä z pohľadu uplatňovania metodiky CLIL v rámci stredoškolského vzdelávania,

2. zistiť, ako je metodika CLIL implementovaná v obsahových predmetoch v bilingválnom slovensko-anglickom študijnom programe,

3. zistiť, ako implementácia metodiky CLIL ovplyvňuje výkonnosť študentov v bilingválnom slovensko-anglickom programe,

4. zistiť, ako je možné jazykovú kompetenciu študentov v rámci bilingválneho študijného programu zlepšovať a podporovať v triede a mimo nej.

Výskumné otázky (s ohľadom na ciele)

1. Aké vyučovacie techniky a materiály sa používajú v bilingválnych triedach s cieľom osvojiť si obsah a jazyk?

2. Aké sú výhody obsahovo a jazykovo integrovaného vyučovania z pohľadu učiteľov a študentov?

3. Ktoré faktory v škole vplývajú na podporu, resp. bránia vhodnému nadobudnutiu cudzojazyčných kompetencií študentov a ako ich vnímajú samotní študenti a učitelia?

4 METODOLÓGIA VÝSKUMU A INTERPRETÁCIA VÝSKUMNÝCH ÚDAJOV

Na uskutočnenie tohto výskumu sme použili kvalitatívny prístup, pretože nám umožňoval zachytiť celkový pohľad na skúmanú problematiku, konkrétne na fenomén využívania metodiky CLIL v rámci bilingválneho slovensko-anglického programu strednej odbornej školy (obchodnej akadémie). Názory a postrehy učiteľov a študentov daného študijného programu boli dôležité pre zachytenie holistického pohľadu na skúmaný fenomén. Na zber dát boli použité nasledujúce metódy: interview, pozorovanie a analýza dokumentov. V nasledujúcej tabuľke sú uvedené odpovede na tri výskumné otázky spolu s hlavnými kategóriami a podkategóriami.

Tabuľka 1 Výskumné otázky a hlavné kategórie

Výskumná otázka 1: <i>Aké vyučovacie techniky a materiály sa používajú v bilingválnych triedach s cieľom osvojiť si obsah a jazyk?</i>
Hlavná kategória: 1. Tvorba materiálov a ich používanie
Podkategórie: - Materiály poskytované školou - Materiály vytvárané učiteľmi

- Materiály vytvárané študentami - Vizualne a sluchové materiály - Názory učiteľov na rolu jazyka
Hlavná kategória: 2. Nerovnomerná distribúcia štyroch jazykových zručností v triedach
Podkategória: - Zručnosť rozprávanie - Zručnosť počúvanie s porozumením - Zručnosť písanie - Zručnosť čítanie
Hlavná kategória: 3. Techniky a stratégie používané na hodinách
Výskumná otázka 2: <i>Aké sú výhody obsahu a jazyko integrovaného vyučovania z pohľadu učiteľov a študentov?</i>
Hlavná kategória: 1. Obsah a jazyk ako prepojené oblasti
Hlavná kategória: 2. Posilnenie vývoja kognitívnych zručností študentov
Hlavná kategória: 3. Úspešní absolventi školy na trhu práce
Výskumná otázka 3: <i>Ktoré faktory v škole vplývajú na podporu, resp. bránia vhodnému nadobudnutiu cudzojazyčných kompetencií študentov a ako ich vnímajú samotní študenti a učitelia?</i>
Hlavná kategória: 1. Školské faktory podporujúce zručnosti študentov v cudzom jazyku
Podkategória: - Reputácia školy - Podpora účasti študentov na aktivitách rozvíjajúcich ich jazykovú spôsobilosť
Hlavná kategória: 2. Faktory založené na učebných postupoch podporujúce znalosti cudzích jazykov študentov
Podkategória: - Pozitívna interakcia medzi učiteľom a študentom - Riadenie a organizácia triedy - Výber predmetov vyučovaných v angličtine
Hlavná kategória: 3. Vzdelávacie skúsenosti učiteľov
Podkategória: - Názory učiteľov na vlastnú pedagogickú skúsenosť - Znalosti a skúsenosti učiteľov z pohľadu študentov

Výskumná otázka 1

Aké vyučovacie techniky a materiály sa používajú v bilingválnych triedach s cieľom osvojiť si obsah a jazyk?

Odpovede na prvú výskumnú otázku je možné zhrnúť nasledovne:

- Učebnice napísané v angličtine sa používali v obmedzenom rozsahu a obsah musel byť upravený tak, aby spĺňal požiadavky národných učebných osnov.
- Nepoužívali sa žiadne učebnice CLIL.
- Učitelia si vytvárajú vlastné materiály, ako napr. prezentácie v programe PowerPoint, pracovné listy alebo testy. Tieto materiály obsahovali vizualizačné prvky, ako sú obrázky, grafy alebo tabuľky na ilustráciu obsahu.
- Distribúcia štyroch jazykových zručností v triedach sa líšila, pričom rozprávanie bolo najviac a čítanie najmenej podporovanou a rozvíjanou jazykovou zručnosťou.
- Učitelia boli presvedčení, že cudzí jazyk je len nástrojom na sprostredkovanie obsahu študentom, nie cieľom.
- Učitelia nemali žiadne alebo len obmedzené znalosti metodológie CLIL; vo svojich triedach však používali niektoré stratégie a techniky súvisiace s CLIL.

Výskumná otázka 2

Aké sú výhody obsahovo a jazykovo integrovaného vyučovania z pohľadu učiteľov a študentov?

Odpovede na druhú výskumnú otázku je možné zhrnúť nasledovne:

- Učitelia obsahových predmetov, ktorí absolvovali štúdium cudzích jazykov, si uvedomili dôležitosť obsahovej stránky v procese štúdia jazykov.
- Učitelia obsahových predmetov, ktorí nemali aprobáciu s cudzím jazykom, si uvedomili význam jazyka pre proces učenia.
- Učitelia obsahových predmetov, ktorí nemali aprobáciu s cudzím jazykom, si uvedomili dôležitosť odbornej terminológie, a navyše jej znalosť považovali za prospešnú z hľadiska udržateľnosti motivácie k výučbe.
- Študenti bilingválneho slovensko-anglického programu boli ambiciózní a súťaživí, a s vynikajúcim prospechom, a počas hodín boli rozvíjané ich kognitívne schopnosti prostredníctvom intelektuálne náročných úloh.
- V škole sa kladol veľký dôraz na výsledky a na dobré známky, čo študenti vnímajú negatívne.

Výskumná otázka 3

Ktoré faktory v škole vplývajú na podporu, resp. bránia vhodnému nadobudnutiu cudzojazyčných kompetencií študentov a ako ich vnímajú samotní študenti a

učitelia?

Odpovede na tretiu výskumnú otázku je možné zhrnúť nasledovne:

- Škola bola najdôležitejším prostredím, v ktorom študenti rozvíjali svoje kognitívne a cudzojazyčné zručnosti.
- Prítomnosť bilingválneho slovensko-anglického programu v škole sa javila ako najdôležitejší faktor pri výbere strednej odbornej školy.
- Možnosť štúdia odborných ekonomických predmetov v cudzom jazyku bola ďalším dôležitým faktorom pri rozhodovaní sa o štúdiu v škole.
- Pozitívna atmosféra v triede a organizácia vyučovacích hodín, ako napríklad malý počet študentov v triede, zohrali dôležitú úlohu pri efektívnej výučbe a úspešnom učení sa.
- Interakcie učiteľ-študent a študent-študent sa ukázali byť ďalším dôležitým determinantom úspešného učenia sa.
- Ďalším dôležitým faktorom, ktorý pozitívne posilnil rozvoj jazykových zručností študentov, bola ich účasť na zahraničných projektoch a na zahraničných študentských výmenných pobytoch.
- Zameranie školy – výučba odborných ekonomických predmetov prostredníctvom cudzieho jazyka – je študentami vnímané veľmi pozitívne.
- Hoci všetci učitelia mali vysokoškolské vzdelanie buď v odborných predmetoch alebo v anglickom jazyku, študenti ich jazykové znalosti vnímali dosť kriticky.

5 ODPORÚČANIA PRE ĎALŠIU PEDAGOGICKÚ PRAX

Na základe výsledkov výskumu uvedených v práci je možné vyvodiť pre pedagogickú prax určité pedagogické odporúčania pre zlepšenie implementácie metodiky CLIL do bilingválnych študijných programov na stredných odborných školách:

- učitelia vyučujúci v bilingválnych študijných programoch by sa mali vo svojom profesionálnom rozvoji zamerať na osvojenie si metodológií používaných pri výučbe obsahových predmetov v cudzom jazyku. Predovšetkým by sa mali oboznámiť s metodikou CLIL, jej hlavnými charakteristikami, technikami a stratégiami,
- pre učiteľov vyučujúcich v bilingválnych programoch by mali byť organizované metodickými centrami alebo pedagogickými fakultami špeciálne vzdelávacie kurzy, v ktorých by metodika CLIL bola prezentovaná ako jedna z efektívnych metód, ktorú je možné úspešne aplikovať v triedach, v ktorých sa obsahové predmety vyučujú prostredníctvom cudzieho jazyka,
- učitelia by sa mali tiež oboznámiť so zámermi a cieľmi bilingválnych

študijných programov na svojich školách,

- učitelia, ktorí dosiahli vzdelanie v iných aprobáciách ako je cudzí jazyk, by mali mať možnosť navštevovať aj vzdelávacie kurzy zamerané na metodiku výučby cudzích jazykov. Okrem toho, učitelia by mali byť podporovaní priamo školou, aby si rozšírili svoje vzdelanie práve v oblasti didaktiky cudzích jazykov. Navyše, samotné školy by im mali napomáhať pri postupnom zlepšovaní svojich jazykových znalostí, napr. tým, že budú navštevovať jazykové kurzy doma i v zahraničí,
- rovnako by učitelia mali byť podporovaní svojimi školami, aby sa zúčastňovali na zahraničných projektoch a učiteľských výmenných pobytoch, s cieľom čo najviac času stráviť v krajine, kde sa hovorí cieľovým jazykom, ktorým učiteľ predmet vyučuje,
- učitelia jazykov a učitelia obsahových predmetov by mali spolu úzko spolupracovať na vývoji nových a/alebo prispôbovaní existujúcich učebných materiálov s cieľom vytvoriť databázu materiálov pre odborné predmety,
- mala by byť podporovaná spolupráca iných stredných odborných škôl s podobnou odbornou orientáciou a to organizovaním stretnutí alebo workshopov pripravovaných metodickými centrami,
- na stredných odborných školách v bilingválnych študijných programoch by sa malo podporovať vyučovanie v cudzom jazyku v čo najväčšom množstve predmetov,
- učitelia v bilingválnom vzdelávaní by sa mali vo všeobecnosti pokúsiť zlepšiť svoje znalosti o metodike výučby cudzích jazykov,
- mal by sa vykonať komplexnejší výskum v oblasti výučby obsahových predmetov v cudzom jazyku, ktorý by bol špecificky zameraný na implementáciu metodiky CLIL v triedach,
- otázky o implementácii metodiky CLIL v stredných odborných školách, ktoré by sa mohli riešiť vo výskumných štúdiách v budúcnosti, by mali mať nasledovný charakter: Existujú špecifické vzdelávacie skúsenosti, ktoré podporujú rozvoj jazykových kompetencií študentov stredných odborných škôl? Aké osobnostné faktory sa podieľajú na rozvoji cudzojazyčných kompetencií študentov? Ktoré domáce faktory ovplyvňujú výkony študentov v bilingválnych študijných programoch? Ktoré metódy a stratégie sa môžu použiť na podporu talentovaných študentov v bilingválnych študijných programoch? Ako učenie niektorých obsahových predmetov v dvoch jazykoch ovplyvňuje výkony študentov v iných predmetoch vyučovaných v materinskom jazyku? Aké sú osobnostné a intelektuálne črty študentov opísaných v tejto štúdii?

ZÁVER

Cieľom predloženej prípadovej štúdie bolo opísať a analyzovať vyučovanie obsahových predmetov v rámci bilingválneho slovensko-anglického študijného programu s využitím metodiky CLIL. Adresne sa skúmal rozsah, prístupy a materiály, ktoré sa využívajú v rámci bilingválneho študijného programu na posilnenie jazykových kompetencií študentov prostredníctvom metodiky CLIL, ako aj názory a postrehy študentov a učiteľov bilingválneho slovensko-anglického študijného programu.

Hlavným cieľom práce bolo preskúmať a opísať prínos metodológie CLIL k rozvoju jazykových kompetencií študentov strednej odbornej školy. Práca sa taktiež zameriava na spôsob výučby v bilingválnom slovensko-anglickom študijnom programe strednej odbornej školy (obchodná akadémia), konkrétne na implementáciu metodiky CLIL v obsahových predmetoch vyučovaných v rámci daného programu. Adresne sme skúmali a opísali rozsah, prístupy a materiály, ktoré sa používajú v študijnom programe na posilnenie jazykových zručností študentov prostredníctvom metodiky CLIL, ako aj názory a vnímanie učiteľov a študentov. Formulovali sme tri výskumné otázky. Boli použité tri výskumné metódy – rozhovory s učiteľmi a študentmi, pozorovania v triede a analýza dokumentov. Na získanie výsledkov z daných metodík bol použitý proces triangulácie.

SUMMARY

In nearly all European countries, many schools offer a form of education provision according to which non-language subjects are taught either through two different languages or through a single language which is foreign according to the curriculum. This approach is known as Content and Language Integrated Learning (CLIL). In Slovakia, Content and Language Integrated Learning (CLIL) has been perceived as a compromise between demanding bilingual education and traditional foreign language teaching. CLIL in Slovakia is implemented mainly in primary and lower-secondary education. The effects of CLIL in the Slovak context in upper secondary education, specifically in secondary vocational schools, has barely been investigated, and the CLIL research into secondary vocational education in the Slovak context is not abundant.

The main problem addressed in this study was the need to examine and describe the contribution of CLIL methodology to the development of language competence of student of a secondary vocational school. In addition, this study looked at the teaching and learning within a bilingual Slovak-English study program of the secondary vocational school (business academy), specifically at the implementation of CLIL methodology in content subjects taught within the program. Specifically, the extent, approaches, materials which are used in the study program to enhance the foreign language competence of the students through CLIL methodology, and opinions and perceptions of teachers and students were investigated and described. Three research methods were used – interviews with teachers and students, classroom observations and document review. To obtain results of the research the methods were triangulated.

The first two chapters are theoretical. The first chapter provides the review of main areas and concepts of research. Terms like *bilingualism* and *multilingualism* are defined, historical development of opinions on bilingualism is presented, and typology of bilingualism is provided. An independent chapter is devoted to bilingual education, main characteristics and definitions, and basic models of bilingual education throughout the world are presented.

The second chapter deals with bilingual education in Slovakia in general, and Content and Language Integrated Learning in particular. In the subchapters on CLIL, its definitions and main features are provided, the role of teachers within content subjects taught by CLIL are outlined, which resources and materials are used in CLIL lessons is described, the varieties in CLIL, and information about current research in CLIL is provided.

The third part of the thesis is Research part. In the empirical part of the thesis, the research design is discussed, the research methods are elucidated, the results are presented and their significance and validity is discussed. The setting, participants, and the qualitative research data sources, as well as the collection methods are explained. The impact of the researcher as the data collection instrument is also described.

The fourth chapter the presentation of the results of the analysis of data gathered through the procedures detailed in previous chapter. Research questions are restated and Case Study Profile is provided, including main demographic data and characteristics of the case. Through data analysis, the following core categories and sub-categories for each research question were created and presented in the chapter.

In the next section of Chapter 4, research results for each research question are provided. Core categories and sub-categories are described, and summaries for each core category are provided. Also, summary of the research is provided, and answers to the research questions are summarized.

The final chapter of the thesis contains recommendations for further educational practice alongside with questions that could be addressed in future research studies on implementation of CLIL methodology in secondary vocational schools.

The topic of implementation of CLIL methodology in secondary vocational schools and its contribution to the development of students' language competence is relevant in Slovakia mainly due to the fact that this is a relatively unexplored area of research on one hand, and that in the future, there might be a growing number of secondary vocational schools trying to apply CLIL methodology in bilingual study programs, on the other.

VÝBER POUŽITEJ LITERATÚRY

AUGUST, D., HAKUTA, K.: *Educating Language-Minority Children*. National Academy Press, Washington, D.C. 1998. p.13

BAKER, C.: *A Parents' and Teachers' Guide to Bilingualism*. Multilingual Matters Ltd. Clevedon, 2000. p. xvi.-xvii.

BAKER, C.: *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*. Clevedon: Multilingual Matters, 2001.

BARBOUR, R.S.: Mixing qualitative methods: Qualitative assurance or qualitative quagmire? In: *Qualitative Health Research*. Vol. 8, No. 3, 1998. pp. 352-361.

BIALYSTOK, E, CRAIK, F.I.M.: Bilingualism and naming: Implications for cognitive assessment. In: *Journal of the International Neuropsychological Society*, Volume 13, Issue 02, 2007. pp. 209-211.

BIALYSTOK, E., MAJUMDER, S.: The relationship between bilingualism and the development of cognitive processes in problem solving, In: *Applied Psycholinguistics*, Volume 19, Issue 01, 2008.

CENOZ, J.: The additive effect of bilingualism on third language acquisition: a review. In: *International Journal of Bilingualism*. March 2003. Vol.7, 1. pp. 71-87.

CHARMAZ, K.: Qualitative Interviewing and Grounded Theory. In: GUBRIUM, J.F., HOLSTEIN, J.A. (Eds.): *Handbook of Interview Research. Context and Method*. Thousand Oaks, London, New Delhi: SAGE Publications, 2002. pp. 675 - 694.

COHEN, A.: *A Sociolinguistic Approach to Bilingual Education*. Rowley, Mass.: Newbury House. 1975.

CONTEH, J.: *Promoting Learning for Bilingual Pupils 3-11: Opening Doors to Success*. Paul Chapman Pbl., London, 2006. p. 3

COYLE, D., HOOD, P., MARSH, D.: *Content and Language Integrated Learning*. Cambridge: Cambridge University Press. 2007. ISBN 978-0521130219.

CRESWELL, W. J.: *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications. 2013. 448 p. ISBN 978-1-4129-9531-3.

DALTON-PUFFER, CH.: Outcomes and Processes in Content and Language Integrated Learning (CLIL): current research from Europe. In: Delanoy, W., Volkman, L. (eds): *Future Perspectives for English Language Teaching*. Heidelberg: Carl Winter, 2008. pp. 139-159.

DALTON-PUFFER, CH., NIKULA, T., SMIT, U.: Charting policies, premises and research on content and language integrated learning. In: Dalton-Puffer, Ch.,

Nikula, T., Smit, U. (eds.): *Language Use and language Learning in CLIL Classrooms*. John Benjamins B.V., 2010. AILA Applied Linguistics Series. Vol. 7. ISSN 1875-1113.

DENZIN, N., LINCOLN, Y. (eds.): *Handbook of Qualitative Research*. London: Sage Publications, Inc. 2000. ISBN 0-7619-1512-5. 1047 p.

EURYDICE. 2006. *Content and Language Integrated Learning at School in Europe*. Eurydice European Unit. Belgium: European Commission.

EURYDICE. *Key Data on Teaching Languages at School in Europe*. Document published by the Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (EACEA P9 Eurydice and Policy Support). 2012. [online]. [2017-02-25]. Available at: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/143EN.pdf

GARCÍA, O.: Bilingual Education. In: Coulmas, F. (ed.). *The Handbook of Sociolinguistics*. Oxford: Blackwell Publishers. 1996.

GARCÍA, O.: *Bilingual Education in the 21st Century: A Global Perspective*. Malden, MA: Wiley-Blackwell. 2008. 481 p. ISBN 978-1-4051-1994-8.

HARDING-ESCH, E., RILEY, P.: *Bilingvní rodina. /A Bilingual Family/*. Praha, 2008.

HAUGEN, E.: *The Norwegian Language in America: A Study in Bilingual Behavior*. Vol. I: The Bilingual Community; Vol II: The American Dialects of Norwegian. Bloomington: Indiana University Press, 1953. (Reprinted 1969.)

HENDL, J.: *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál. 2008. 408 p. ISBN 978-80-262-0219-6.

JARVIS, L. H., DANKS, J.H., MERRIMAN, W.E.: The effects of bilingualism on cognitive ability: A test of the level of bilingualism hypothesis, In: *Applied Psycholinguistics*. 1995. pp. 293-308.

KECSKÉS, I., PAPP, T.: *Foreign Language and Mother Tongue*. New York: Psychology Press. 2000. 145 p. ISBN 0-8058-2759-5.

KIMCHI, J., POLIVKA, B., STEVENSON, J. S.: Triangulation: operational definitions. In: *Nursing Research*. Vol. 40, No. 6, 1991. pp. 364-366.

KOVÁČIKOVÁ, E.: *Modernization of Teaching English as a Foreign Language by Means of CLIL Methodology in Higher Vocational Education*. Dizertačná práca. 2013. Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre.

KRÁLIKOVÁ, I.: *Anglický jazyk na primárnom stupni ZŠ (so zameraním na metodiku CLIL)*. Dizertačná práca. 2013. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici.

KUBANYIOVA, Magdalena. *Teacher development in action: An empirically-based model of promoting conceptual change in in-service language teachers in*

Slovakia. Diss. University of Nottingham, 2007.

KUBEŠ, M.: *Aplikácia prístupu CLIL na hodinách matematiky v 4. ročníku ZŠ*. Dizertačná práca. 2012. Univerzita Komenského v Bratislave.

LAMBERT, W.E.: Culture and language as factors in learning and education. In: A. Wolfgang (Ed.) *Education of Immigrant Students*. Toronto: O.I.S.E. 1975.

Le COMPLE, M.D., GOETZ, J.P.: Problems of reliability and validity in ethnographic research. In: *Review of Educational Research*. Vol. 52, No. 1, 1982. pp. 31-60.

LINCOLN, Y.S., GUBA, E.G.: *Naturalistic Inquiry*. London/New Delhi: SAGE Publications, 1985. 416 p. ISBN 0-8039-2431-3.

LLINARES GARCÍA, A., MORTON, T., WHITTAKER, R.: *The Roles of Language in CLIL*. Cambridge: Cambridge University Press. 2012. ISBN 978-0-521-15007-1.

LORENZO, F., MOORE, P.: On the natural emergence of language structures in CLIL. Towards a theory of European educational bilingual. In: Dalton-Puffer, Ch., Nikula, T., Smit, U. (eds.): *Language Use and language Learning in CLIL Classrooms*. John Benjamins B.V. 2010. AILA Applied Linguistics Series. Vol. 7. ISSN 1875-1113.

LUPRICHOVÁ, J.: *Modernization of Teaching English as a Foreign Language by means of CLIL methodology*. Dizertačná práca. 2013. Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre.

MEHISTO, P., MARSH, D., and FRIGOLS, M. J. *Uncovering CLIL*. China: Macmillan Publishers Limited. 2008.

MERRIAM, B., S. and Associates: *Qualitative Research in Practice*. Examples for Discussion and Analysis. San Francisco: Jossey-Bass, a Wiley Company. 2002. 439 p.

NIKULA, T., DALTON-PUFFER, CH., LLINARES GARCÍA, A.: CLIL classroom discourse: Research from Europe. In: *Journal of Immersion and Content-Based Language Education*. Vol. 1, Issue 1, 2013. pp. 70-100.

PATTON, M.Q.: *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc. 2002. 598 p. ISBN 0-7619-1971-6.

PÉREZ-CAÑADO, M. L.: CLIL research in Europe: past, present and future. In: *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*. Vol. 15, Issue 3, 2012.

POKRIVČÁKOVÁ, S. a kol.: *CLIL, pluriligvizmus a bilingválne vzdelávanie*. Nitra: ASPA, 2007. ISBN 978-80-969641-0-9. – 65 p.

POKRIVČÁKOVÁ, S.: *Modern Teacher of English*. ASPA. Nitra 2010. ISBN 978-80-969641-6-1.

POKRIVČÁKOVÁ, S. et al. (eds.): *Obsahovo a jazykovo integrované*

vyučovanie (CLIL) v ISCED 1. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Bratislava: Štátny pedagogický ústav, 2012. 160 p.

POKRIVČÁKOVÁ, S.: Bilingual Education in Slovakia: A Case Study. In: *Journal of Arts and Humanities*. 2013a. ISSN 2167-9045. Vol. 7, no. 5, p. 10-19.

POKRIVČÁKOVÁ, S.: *CLIL Research in Slovakia*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013b. 85 p.

POKRIVČÁKOVÁ, S.: CLIL in Slovakia: projects, research, and teacher training (2005-2015). In: *CLIL in Foreign Language Education*. Nitra: UKF, 2015. pp. 17-29.

PRIOR, A., MACWHINNEY, B.: A bilingual advantage in task switching, In: *Bilingualism: Language and Cognition*. Volume 13, Issue 02, 2009.

SAMPATH, K.K. Effect of bilingualism on intelligence, In: J. Cohen, K. T. McAlister, K. Rolstad, and J. MacSwan (Eds.), In: *Proceedings of the 4th international symposium on bilingualism*. Somerville, MA: Cascadilla Press, 2005. p. 2048-2056.

SANJARI, M. et al.: Ethical challenges of researchers in qualitative studies: the necessity to develop a specific guideline. In: *Journal of Medical Ethics and History of Medicine*. Vol. 7, No. 14, 2014. [online]. [2017-04-21]. Available at: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4263394/>.

SEIDMAN, I.: *Interviewing as Qualitative Research: A Guide for Researchers in Education and the Social Sciences*. New York: Teachers College Press. 2006. 162 p. ISBN 978-0-8077-4666-0.

SELLTIZ, C., WRIGHTSMAN, L.C., COOK, W.S.: *Research methods in social relations*. 3rd edition. New York: Holt Rinehart&Winston. 1976. 624 p. ISBN 0039102718.

SEPEŠIOVÁ, M.: *Profesijné kompetencie učiteľa aplikujúceho metodiku CLIL v primárnej edukácii*. Dizertačná práca. 2013. Prešovská univerzita v Prešove.

SILVERMAN, D.: *Doing Qualitative Research*. London: SAGE Publications, Inc. 2005. 395 p. ISBN 9781412901970.

SKUTNABB-KANGAS, T.: *Bilingualism or not – the education of minorities*. Clevedon. Avon, Multilingual Matters, 1984.

STAKE, R. E.: *The Art of Case Study Research*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications. 1995.

STRAUSS, A., CORBIN, J.: *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*. Newbury Park, CA: Sage Publications. 2015. 456 p.

ŠKODOVÁ, T.: Možnosti implementácie metodiky CLIL na stredných odborných školách ekonomického zamerania. In: VESELÁ, K. CA-CLIL: *Blending the Unblendable?*. 1. vyd. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, 2011. s. 203-249. ISBN 978-80-558-0006-6.

ŠTEFÁNIK, J.: *Jeden člověk, dva jazyky /One Person, Two Languages/*. Academic Eletronic Press. Bratislava. 2000. 146 p.

VESELÁ, K. et al.: *CA-CLIL: Blending the Unblendable?* Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa. 2011. 279 p. ISBN 978-80-558-0006-6.

WODNIECKA, Z., CRAIK, F.I.M., LUO, L., and BIALYSTOK, E. Does bilingualism help memory? Competing effects of verbal ability and executive control, In: *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 13 (5), 2010. pp. 575-595.

YIN, K. R.: *Case Study Research: Design and Methods*. Beverly Hills, Calif: Sage Publications. 1984.

ZAIDAH, Z. 2007. Case study as a research method. In: *Jurnal Kemanusiaan* (9), 2007, pp. 1-6. ISSN 1675-1930.

ZAROBÉ de R. Y., LAGABASTER, D. (eds.): *CLIL in SPAIN: Implementation, Results and Teacher Training*. Cambridge Scholars Publishing, 2010. 296 p.

PREHĽAD PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI DOKTORANDA

ABD Kapitoly vo vedeckých monografiách vydané v domácich vydavateľstvách

1. HURAJOVÁ, A.: Case study as a research method: features, design and methodology. In: *Mapping and Applying: Research in Foreign Language Education* / Božena Horváthová et al.; recenzenti: Ivana Cimermanová, Andrea Holúbeková. – [1. vyd.]. – Nitra: Pedagogická fakulta UKF v Nitre, 2013. – ISBN 978-80-558-0281-7, s. 70-88 [1 AH].

ADE Vedecké práce v zahraničných nekarentovaných časopisoch

1. HURAJOVÁ, A.: Slovak-English bilingual upbringing of children using the method of intentional bilingualism (a case study). In: *Studia Germanica et Romanica. Inozemni movi. Zarubižna literatura. Metodika vikladannja*. Roč. 8, č. 2(23) (2011). Donetsk, Ukraine. – ISSN 2075-4205, s. 131-143.
2. HURAJOVÁ, A.: An Overview of Models of Bilingual Education. In: *Mediterranean Journal of Social Sciences*. Vol. 6, no.1 S1 (2015). Rome, Italy, 2015. – ISSN 2039-9340, pp. 186-190.

ADF Vedecké práce v ostatných domácich časopisoch

1. HURAJOVÁ, A.: Language Competences and Possibilities of Their Development. In: *Fórum cudzích jazykov: (časopis pre jazykovú komunikáciu a výučbu jazykov)*. Vysoká škola Danubius, Sládkovičovo, Roč. 6, č. 2 (2014). – ISSN 1337-9321, s. 16-25.
2. HURAJOVÁ, A.: The Geneva School of Linguistics. In: *Fórum cudzích jazykov: (časopis pre jazykovú komunikáciu a výučbu jazykov)*. Vysoká škola Danubius, Sládkovičovo, Roč. 5, č. 1 (2013). – ISSN 1337-9321, s. 15-21.

ADM Vedecké práce v zahraničných časopisoch registrovaných v databázach Web of Science alebo SCOPUS

1. HURAJOVÁ, A.: Content and Language Integrated Learning as a Bilingual Educational Approach in the European Context. In: *European Journal of Science and Theology* / Editor-in-Chief: Iulian Rusu. Vol.11, No.6 (December 2015). Iasi, Romania. – ISSN 1841-0464, pp. 219-228.
2. HURAJOVÁ, A.: Bilingual Education in Slovakia on the Background of Transformation of Education System. In: *European Journal of Science and Theology* / Editor-in-Chief: Iulian Rusu. Vol.12, No.6 (2016). Iasi, Romania. – ISSN 1841-0464, pp. 245-253.

AEC Vedecké práce v zahraničných recenzovaných vedeckých zborníkoch

1. HURAJOVÁ, A.: Linguistic Benefits of the CLIL Approach at a Bilingual Secondary School. In: *Anglophone Conference 2014*, Hradec Králové, 2014, akceptované v tlači.
2. HURAJOVÁ, A.: Bilingualism – blessing or curse? Some considerations concerning the possible negative effects of bilingualism and prejudices against bilingualism In: *Humanities Across the Borders: collection of papers* / editors-in-chief: O.L. Byessonova, N.I. Panasenko; reviewers: A. Böhmerová, S.I. Potapenko.- Donetsk: Donetsk National University, University of SS. Cyril and Methodius in Trnava, 2012. – ISBN 978-966-639-526-2, s. 206-221.
3. HURAJOVÁ, A.: Cognitive linguistics and a cognitive view on bilingual learning and teaching. In: *Lančarič, D.(ed.) Interdisciplinary aspects of language study*, University of SS. Cyril and Methodius in Trnava. Praha, 2012. – ISBN 978-80-87168-18-9, s. 78-86.

AED Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch

1. HURAJOVÁ, A.: Vysokoškolskí študenti a ich česťnosť a podvádzanie v priebehu vysokoškolského štúdia. In: *Pedagogica actualis V.: hodnoty a hodnotová orientácia v procese výchovy a vzdelávania* / editor: Ján Danek; recenzenti: Rudolf Štepanovič, Viliam Končál. – [1. vyd.] – Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2013. – ISBN 978-80-8105-517-1, s. 39-44.
2. HURAJOVÁ, A.: Interferencia medzi jazykmi u dvojazyčných jedincov. In: *Žemberová, I.(ed.) 15 rokov KLIŠ PF UKF v Nitre*. – Nitra: UKF Nitra, 2012. – ISBN 978-80-558-0079-0, s. 173-180.
3. HURAJOVÁ, A.: Profesijné kompetencie vysokoškolského učiteľa. In: *Pedagogica actualis III.: roly vysokoškolského učiteľa v procese vzdelávania* / editor: Ján Danek; recenzenti: Ctibor Határ, Viliam Končál. – [1. vyd.] – Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2012. – ISBN 978-80-8105-373-3, s. 48-52.

AFC Publikované príspevky na zahraničných vedeckých konferenciách

1. HURAJOVÁ, A., KRAĽOVIČOVÁ, D.: A case study on infant intentional bilingual acquisition. In: *International Scientific and Practical Conference "WORLD SCIENCE"*: Proceedings of the IInd International Scientific and Practical Conference "Topical Problems of Modern Science and Possible Solutions (September 28 - 29, 2016, Dubai, UAE). - ISSN 2413-1032, Vol. 5, No. 10(14) (2016), pp. 44-48 [online].

2. KRAĽOVIČOVÁ, D., HURAJOVÁ, A.: Interference between languages. In: *International Scientific and Practical Conference "WORLD SCIENCE"*: Proceedings of the IInd International Scientific and Practical Conference "Topical Problems of Modern Science and Possible Solutions (September 28 - 29, 2016, Dubai, UAE). - ISSN 2413-1032, Vol. 4, No. 10(14) (2016), pp. 12-14 [online].

AFD Publikované príspevky na domácich vedeckých konferenciách

1. HURAJOVÁ, A.: Motivating activities for literature lessons. In: *The Seventh National SAUA/SATE Conference „IS CREATIVITY THE KEY TO SUCCESS IN AN EFL CLASSROOM?“*, August 30 - September 1, 2004, Banská Bystrica.
2. HURAJOVÁ, A.: In-depth interview as a method of qualitative research and chosen results of research in bilingualism. In: *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Cudzie jazyky a kultúry v škole 8* / editorky: Silvia Hvozdková, Karina Turčinová; recenzenti: Lucia Jechová, Eva Stranovská. – [1. vyd.] – Nitra: PF UKF v Nitre, 2011. – ISBN 978-80-8094-944-0, s. 70-74.
3. HURAJOVÁ, A.: Úloha súrodencov pri formovaní jazykového prostredia v bilingválnych rodinách. In: *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Rozvíjanie cudzojazyčných schopností u detí v školskom a v rodinnom prostredí*. - Bratislava: Pedagogická fakulta UK Bratislava, 2012. – ISBN: 978-80-971123-0-1, s. 143-148.
4. HURAJOVÁ, A.: On theories explaining first and second language acquisition. In: *Marketing Identity 2014 : Inovácie v marketingu a komunikácii & Inovácie v médiách* / editori: Alena Kusá, Dušan Pavlů ; recenzenti: Ľudmila Čábyová, Ondřej Roubal. - [1. vyd.] - Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie UCM v Trnave, 2014. - ISBN 978-80-8105-667-3, s. 65-76.
5. HURAJOVÁ, A.: Mixing English in bilingual advertising: choice of English vs. other languages. In: [Marketing Identity](#) : Brands we love - part II. : Conference Proceedings from International Scientific Conference 8th - 9th November 2016, Congress Hall of the Slovak Academy of Sciences, Smolenice, Slovak Republic / editors: Dana Petranová, Ľudmila Čábyová, Zuzana Bezáková. - 1. vyd. - Trnava : Faculty of Mass Media Communication, University of Ss. Cyril and Methodius in Trnava, 2016. - ISBN 978-80-8105-841-7. - ISSN 1339-5726, p. 109-116.

BDF Odborné práce v ostatných domácich časopisoch

1. HURAJOVÁ, A.: Bilingválni súrodenci: Používanie jazykov v dvoj a viacjazyčných rodinách. In: *Naša škola*. Bratislava: PAMIKO, 2016. Roč. XX, č. 3. – ISSN 1335-2733, s. 6-15.

CAB Umelecké monografie, preklady, autorské katalógy vydané v domácich vydavateľstvách

1. Glenville, T.: *IMIDŽ ÚSPEŠNÉHO MUŽA* (Top to Toe a Comprehensive Guide to Grooming the Modern Male). Vydavateľstvo Príroda. Bratislava, 2008.
Preklad: Anna Hurajová. – ISBN 978-80-07-01735-1. 176 s.

EDI Recenzie v časopisoch a zborníkoch

1. HURAJOVÁ, A.: Recenzia na publikáciu Teach languages more effectively: Insights into learners' minds. In: *Fórum cudzích jazykov (časopis pre jazykovú komunikáciu a výučbu jazykov)*, Ústav jazykov a odbornej komunikácie. Vysoká škola Višegrádu v Sládkovičove, Roč. 4, č.1 (2012). – ISSN 1337-9321, s.70-71.
2. HURAJOVÁ, A.: 37. konferencia IATEFL v Brightone. In: *Cizí jazyky*, roč.47, 2003/2004, č. 1, s. 36.

Ohlasy

- (1) HURAJOVÁ, A.: *Content and language integrated learning as a bilingual educational approach in the european context*. 2015. In: HLADÍKOVÁ, V., and HURAJOVÁ, L.: The phenomenon of Internet addictive behavior among Slovak youth. In: *European Journal of Science and Theology* 12.6 (2016): 143-153.
- (1) HURAJOVÁ, A.: *Case study as a research method: features, design and methodology*. 2013. In: HALENÁR, R.: Steganography used for copyright protection in BMP and JPG file format. In: *European Journal of Science and Theology* / Editor-in-Chief: Iulian Rusu. Vol.11, No.6 (December 2015). Iasi, Romania. – ISSN 1841-0464, s. 201-210.
- (1) HURAJOVÁ, A.: *On Theories Explaining First and Second Language Acquisition*. 2014. In: TRNKA, A.: Comparison of relation of the youth to the mass media in 1965 and 2015. In: : *European Journal of Science and Theology* / Editor-in-Chief: Iulian Rusu. Vol.11, No.6 (December 2015). Iasi, Romania. – ISSN 1841-0464, s. 189-199.
- (3) HURAJOVÁ, A.: *Profesijné kompetencie vysokoškolského učiteľa*. 2013. In: KUČERKOVÁ, M., et al.: *Research in Engineering Pedagogy*. 2013 International Conference on Interactive

Collaborative Learning (ICL). – Kazan, Rusko: The Institute of Electrical and Electronic Engineers. – ISBN 978-1-4799-0153-1.

- (3) HURAJOVÁ, A.: *Profesijné kompetencie vysokoškolského učiteľa*. 2013. In: KUČERKOVÁ, M., KUČERKA, D.: *Engineering pedagogy and international society for engineering pedagogy*. In: Geodesy, Architecture and Construction: conference proceedings. – Gliwice: Gliwicka Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości, Uniwersytet Śląski, 2013. – ISBN 978-83-61401-88-9, s. 326-335.
- (3) HURAJOVÁ, A.: *Profesijné kompetencie vysokoškolského učiteľa*. 2013. In: HRMO, R., KUČERKOVÁ, M., KUČERKA, D.: *Motivation of studying abroad*. In: Present Day of Innovation. – Brno, 2014. – ISBN 978-80-260-6150-2, s. 134.

POZNÁMKY